

"La llengua està amenaçada"

Josep Pont, vice-president de l'Institut d'Estudis Ilerdencs i conseller nacional de CDC, té reputació de nacionalista conseqüent perquè ha estat l'únic a rebutjar que el rei Joan Carles I presidís el 700 aniversari de la Universitat de Lleida.

Com ha evolucionat l'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI) des del seu naixement l'any 1942?

—Encara que no ho deien els estatuts, l'objectiu del IEI era crear un contrapoder cultural, una branca del *leridanismo*, tot en castellà, buscant la creació d'un ferment de cultura, en una època en què els consellers eren vitalicis. Amb l'adveniment de la democràcia, la nova Diputació, governada per diverses forces polítiques, va establir que els consellers fossin persones representatives del món de la cultura, escollides d'una manera democràtica. El IEI primer era una entitat molt tancada a Lleida i suplía una mica el caliu universitari, perquè no teníem Universitat. Aquí naixé l'escalf que senten els universitaris per fer altres activitats paral·leles. Ara que ja hi ha la Universitat, els canvis, per una banda, intenten aglutinar aquest caliu universitari, i d'una altra, intenten projectar-lo a les comarques. Volem ser un vas comunicant. Ara per exemple, intentarem que hi hagi un representant fix de la Vall d'Aran a l'Institut, per donar-li un estatut diferencial.

—De quines actuacions del IEI dels últims anys se sent més orgullós?

—Invertim molts diners, enguany són cent milions de pessetes, en la restauració de patrimoni, però no hem anat a buscar lluïment. Fa uns anys teníem un conveni amb la Generalitat. Ells ens triaven les grans obres i llavors hi invertien molts diners, com per exemple en la Vall de Boí o la Seu d'Urgell. Nosaltres som els que, si convé, amb molt de gust i molta satisfacció, canviem la biga d'una ermita perduda dalt de la muntanya, perquè aquella biga significa que no cau la teulada. Enguany tenim unes 150 o 160 peticions de restauracions de patrimoni, i a tot el territori pràcticament no hi ha poble o ermita on no

hi haguem intervingut. Hem fet restauracions de 55.000 pessetes a molts llocs, que quasibé fa vergonya dir-ho. Destacaria la reconstrucció del monestir d'Aviganya, sobretot pel lloc on és, prop de la Franja, i també la del monestir de Sant Pere de Ponç, que estava tot arruïnada i s'ha aixecat de nou amb uns diners nostres que han donat per poc més que el ciment, i amb el treball d'una colla de gent del poble que durant molts anys hi han anat els diumenges al matí.

—El IEI ha organitzat també exposicions d'art religiós que han tingut gran èxit. El primer any, "Sanctus", de frontals d'altars i enguany, una d'imatges de Maria. Com ha estat possible organitzar-les?

—Amb una col·laboració total i exemplar dels dos costats de la Ribagorça, hem portat peces que han marxat d'allí, que són amagades o que són difícils de veure. Tenim una mica el compromís escolta i, buscant patrocinadors, el que fem és restaurar les peces abans de tornar-les als propietaris. Algunes de les obres que estan al Museu Diocesà es van vendre legalment amb tots els permisos de Roma i es feren servir per fer nous convents, i ningú no va aixecar un dit. Em sap greu que el bisbe de Lleida no expliqui millor aquesta mena de fets. Ell posa molt d'èmfasi en el

que diuen a Roma, i Roma a Catalunya sol deixar-nos davant de les portes del purgatori i rentar-se les mans. Precisament veure la riquesa que hi havia és el que va despertar la societat civil.

—Quines altres activitats fomenta l'Institut?

—Llancem altres productes per a la societat civil. Dins de les nostres possibilitats donem subvencions per a activitats culturals: ajudem federacions de sardanes, el programa anual d'un ateneu, un que vol editar un CD... Les subvencions van des de cinc mil

"Una llei no té sentit si no hi ha sancions, que s'han d'aplicar quan un funcionari es negui a atendre't en català. Mentre la llengua no estigui normalitzada, la sanció és un pas necessari."

"Nosaltres som els que, si convé, amb molt de gust i molta satisfacció, canviem la biga d'una ermita perduda dalt de la muntanya, perquè aquella biga significa que no cau la teulada."

pessetes fins a uns quants milions, depèn de com lligui l'activitat amb el nostre esperit i també del presupost que tingui.

—*Parlant de pressupostos, el del IEI suma 600 milions de pessetes anuals. D'on surten tants diners?*

—El 92% surt de la Diputació, que dona els diners a una fundació governada per persones independents. La nostra obligació és aconseguir recursos per quan la Diputació no ens pugui ajudar. Per això, trebalem una línia de patrocini de diverses caixes d'estalvis com ara La Caixa de Pensions, Ibercaja —que volen comunicar la nostra cultura—, la Caixa de Sabadell, la del Penedès... Participem en els seus consells perquè ens apliquin recursos per a obra social i cultural. Aquest serà un camí per a mi i per als qui em substitueixin.

—*Quin paper cultural tenen les comarques de Lleida dins els Països Catalans?*

—El paper que ens agradaria tenir i que nosaltres tractem de promoure és el paper d'enllaç. Som veïns de tots: del País Valencià, de la Franja, d'Andorra i de la Catalunya Nord. Ens queden les Illes i l'Alguer. La Fundació decideix què fa. I els consellers sempre han tingut clar que calia invertir part dels nostres fons en acció fora del territori de les terres de Lleida. Per tant, ja fa anys que col·laborem amb diverses entitats del País Valencià, amb Acció Cultural mitjançant la Fundació Ausiàs March, amb l'associació Bisbe Climent. Pel que fa a la Catalunya Nord donem un ajut directe i beques a Prada. A la Franja, mantenim contacte amb ajuntaments i editem llibres, a vegades en col·laboració amb la Diputació General de Aragó. També ajudem Andorra, on hi ha una pressió brutal contra la nostra cultura, i a les Illes. Estem avançant en la col·laboració amb l'Alguer.

—*Quin pont hi ha establert amb el País Valencià?*

—Lleida té un pont històric amb el País Valencià, de manera claríssima, i fins i tot hi té una forma més fàcil d'entrada pel que fa a la llengua, perquè la gent la troba més semblant.

—*La llengua està amenaçada a les comarques de Lleida particularment?*

—Està amenaçada a tot arreu. La meta immediata de la llei de normalització lingüística és que podem ser bilingües, encara aspirem només a tenir els mateixos drets. En algunes zones, com la Vall d'Aran, la situació és molt greu, perquè el turisme d'alt nivell ha fet que part dels ciutadans s'hi hagin acomodat. En els mitjans de comunicació la llengua també està amenaçada. TV3 va fer una gran feina però ara és un percentatge molt petit en el conjunt de les televisions. M'agradaria que la llei del català que es debat ara al Parlament anés molt més enllà. Una llei no té sentit si no hi ha sancions, que s'hi haurien d'aplicar un funcionari es negui a atendre't en català. I això passa, i aquest senyor cobra dels diners públics. Mentre la llengua no estigui normalitzada, les sancions són passos provisionals necessaris.

—*Què pensa dels atacs contra la llengua catalana al País Valencià?*

—És una vergonya l'actitud dels governants, això no sé si passa a cap altre país del món. He llegit fragments dels butlletins oficials de les Corts Valencianes i és millor que llegir revistes humorístiques; et fas un tip de riure, no té cap sentit. La gent que diu defensar el valencià fa quatre dies no saben què era, i el defensen per una posició d'antipatia, d'enemistat amb els veïns, i han venut una imatge totalment falsa.

Concepció Catalán